A VÉGEK DICSÉRETE – történelmi verseny

1. ÍRÁSBELI FORDULÓ

1. TOTÓ 1–1 pont

Ebben az esztendőben emlékezünk arra, hogy Hunyadi Mátyást 550 esztendeje koronázták Magyarország királyává. A kérdések családjához és kortársaihoz kapcsolódnak.

1. Mátyást királlyá választásakor nem tudták a Szent Koronával megkoronázni, mert azt III. Frigyes német-római császár bitorolta. Mekkora volt az összeg, amelyet Mátyástól kért és kapott a korona visszaadásáért?
A – 40 000 aranyforint B – 60 000 aranyforint
C – 80 000 aranyforint D – 100 000 aranyforint

2. Hol őrizték és gyarapították Mátyás király páratlan értékű könyvtárát?
A – Esztergomban B – Visegrádon
C – Budán D – Fehérvárott

3. Ki volt az a pápa, aki többször is (például 1466-ban) tíz-, húsz-, illetve ötvenezer aranyforinttal segítette Mátyást török elleni harcaiban?
A – II. Pál B – VIII. Ince
C – VI. Sándor D – III. Pius

4. 1482-ből származik az első keltezett magyar reneszánsz emlék, a Vetési Albert püspök címerével díszített vörös márvány pillérfő. Melyik egyházmegye püspöke volt a jeles férfiú?
A – Várad B – Eger
C – Pécs D – Veszprém

5. A pápa engedélye alapján Magyarországon is létesülhetett egyetem, mely 1467. július 20-án nyílt meg. Melyik városban?
A – Pécsett B – Pozsonyban
C – Budán D – Nyitrán

6. Az egyetem tanárai között volt a világ akkori legkiválóbb csillagászainak egyike is:
A – Johannes Regiomontanus B – Johannes Kepler
C – Giordano Bruno D – Galileo Galilei

7. A kor nagyszerű költője a latinul verselő Janus Pannonius. *Búcsú Váradtól* című versében a gyönyörű várostól köszön el. A felsoroltak közül kitől, mitől nem búcsúzik?
A – gyógyforrások B – Szent László
C – könyvtár D – paptársai

8. Lenyűgöző remeke a magyar reneszánsznak a lőcsei Szent Jakab-templom fából faragott főoltára, melyet 1490-re már biztosan felállítottak. Mi Szent Jakab jelképe?
A – oroszlán B – angyal
C – kagyló D – sajtár

9. 1475 és 1500 közé tehető a legrégibb magyar csízió elkészülte. Mi a csízió?
A – versbe szedett naptár B – különleges horoszkóp
C – vasabroncsos kocsikerék D – kásatörő malom

10. Rendkívüli ésszel áldotta meg az Isten Bakócz Tamást, aki kerékgyártó jobbágy fiaként született, de kevés híján pápa lett 1513-ban. Végül kit választottak meg helyette Szent Péter utódának?
A – Pietro Philargo B – Giuliano della Rovere
C – Giovanni de' Medici D – Rodrigo de Borgia

12. Az 1500-as évek Magyarországon a török elleni harcok jegyében telnek. Mi lett a sorsa II. Lajos királyunk hitvesének, Máriának a mohácsi csata, a király halála után?
A – Még ugyanebben az esztendőben Budán elhunyt.
B – Szapolyai János udvarában élt tovább haláláig.
C – Németalföld helytartója lett.
D – A lengyel király felesége lett.

13. Hol született az első teljes magyar nyelvű bibliafordítás kiadója?
A – Nagykárolyban B – Göncön
C – Enyeden D – Kötcsén

2. BALASSI BÁLINT Elemenként 1–1 pont

Játékunk címadó költője 460 esztendeje született, 420 esztendeje hunyt el.
Balassi életének több állomáshelyét képekkel idézzük meg. Írjátok le, melyik városokról van szó, hogyan köthetők a költőhöz! Ha egy-egy város több szállal is köthető hozzá, s mindegyiket megírjátok, plusz pontok járnak a csapatnak!

3. AKROSZTIKON

Balassi korában divatos volt a versekben szavakat, mondatokat elrejteni. Volt, hogy a megfejtéshez a sorok első betűit, máskor épp az utolsókat kellett összeolvasni.

a) Írjátok le minél több olyan Balassi-vers címét, amely ilyen üzenetet tartalmaz, s azt is, mi olvasható ki az akrosztikonból! **2–2 pont**

b) Játsszunk a költő nevével! Írjatok minél több híres embert az 1526–1699 közötti időszakból, akiknek vezetékneve Balassi Bálint nevének valamelyik betűjével kezdődik! Lehetnek ők magyar és külföldi uralkodók, művészek, tudósok, politikusok, hadvezérek is. **1–1 pont, maximum 25 pont**

4. BŰVÖS NÉGYZET

A művészeket nemegyszer a matematika érdekességei is megihlették. A reneszánsz egyik német földön híressé lett kiválósága, akinek atyja még Magyarországon született, az egyik metszetén bűvös négyzetet örökít meg.

a) Ki az alkotó, mi a mű címe? **2 pont**

b) A számsorokból egy, a festő életében is fontos szerepet játszó évszám is kiolvasható. Melyik ez az esztendő? Mi történt akkor a művész életében, s mi a királyi Magyarországon? **3 pont**

c) A bűvös négyzetnek bajelhárító szerepet tulajdonítottak. Nagyra tartották a 4x4 mezőt tartalmazót, de készítettek nagyobbakat, 5x5, 6x6, 7x7, 8x8, sőt 9x9 mezőből állókat is. Próbáljatok ti is egyet-egyet alkotni ezekből! **A 4x4 mezős 4 pontot ér, az 5x5-ös 5 pontot, és így tovább, a 9x9-est 9 ponttal jutalmazzuk.**

5. A HÁLÁS UTÓKOR

a) Ki és mikor alapította azt az irodalmi díjat, amelynek tulajdonosát e karddal jutalmazzák? **2 pont**

b) Mikor, és hol adják át a kitüntetetteknek? **2 pont**

c) Eddig kik részesültek benne? **1–1 pont**

6. ROVÁS, ROVÁS HÁTÁN

Fordítsátok le a rovással írt szöveget, és válaszoljatok a kérdésekre! **Elemenként 1–1 pont**

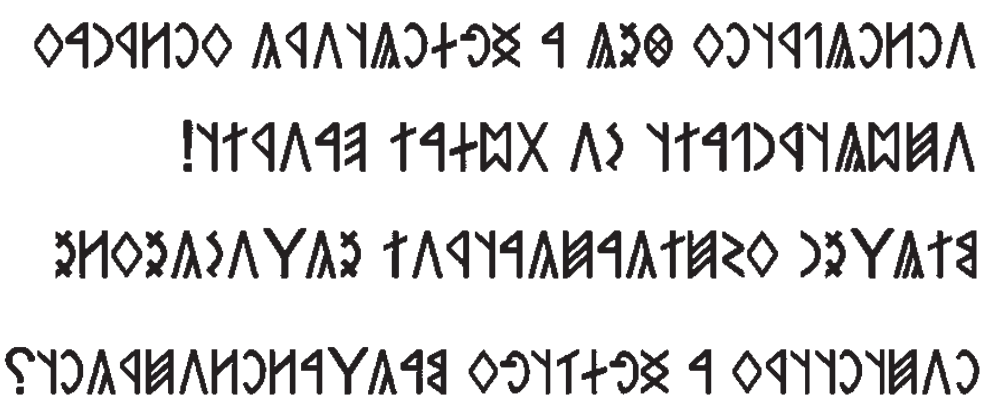

7. BETŰNÉGYZET

A táblázatban a korral kapcsolatos híres emberek, fogalmak, városok szerepelnek. A betűk összeolvasása vízszintesen és függőlegesen történhet. (Egy betű többször is felhasználható!) Miután megleltétek az elrejtett szavakat, magyarázzátok is meg őket!

T	H	U	R	I	G	Y	Ö	R	G	Y
Ü	A	R	A	M	A	K	Ó	S	A	J
N	S	Z	Á	L	A	B	H	Á	L	O
D	I	K	Ö	R	M	Ö	C	S	E	E
L	V	O	R	G	O	N	C	S	O	M
Ó	I	S	U	K	H	Á	S	Z	T	A
Z	D	O	B	S	A	S	Á	B	T	N
S	Ó	L	K	I	M	H	Á	L	O	H
I	N	Á	L	R	E	M	A	T	Í	T
P	A	P	A	F	Y	G	Y	Ü	L	A